دانشگاه علوم پزشکی و توانبخشی
مرکز تحقیقات سوء مصرف و وابستگی مواد

پرستاری و اعتیاد

سرپرست گروه مؤلفان:
دکتر حمیدرضا خانکه

گروه مؤلفان: دکتر کیان نوروزی تبریزی - دکتر مسعود فلاحی هشکنجانی
ابوالفضل رهگوی - مرتضی ناصر

بسم الله الرحمن الرحیم

پرستاری و اعتیاد

سرپرست مؤلفان:

دکتر حمید رضا خانکه، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

مؤلفان:

دکتر حمید رضا خانکه، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

دکتر مسعود فلاحی خشکناب، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

دکتر کیان نوروزی تبریزی، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

مریم رنجبر، کارشناس ارشد مشاوره و راهنمایی

محمد حسن فرهادی، کارشناس ارشد فیزیولوژی پزشکی

ابوالفضل ره گوی، عضو هیات علمی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

پرستاری و اعتیاد/ مولفین حمید رضا خانکه... (و دیگران).
مشخصات نشر : تهران: انتشارات رسانه تخصصی: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی ، ۱۳۸۷.
مشخصات ظاهری : ۴۲۶ص.: مصور، جدول، نمودار.
شابک : ۱-۷۰-۲۸۶۹-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت : مولفین حمید رضا خانکه، مسعود فلاحی خشکناب، کیان نوروزی تبریزی، مریم رنجبر، محمد حسن فرهادی و ابوالفضل ره گوی.
موضوع : اعتیاد—پیشگیری
موضوع : اعتیاد – درمان
موضوع : اعتیاد
موضوع: معتادان—توانبخشی
شناسه افزوده : خانکه، حمید رضا، ۱۳۴۶،
شناسه افزوده : دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
رده بندی کنگره : ۱۳۸۷ ۳۸پ/۵۸۰۱ HV
رده بندی دیویی : ۳۶۲/۲۹۳
شماره کتابشناسی ملی : ۱۶۴۶۶۴۸

انتشارات رسانه تخصصی

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

- **نام کتاب:** پرستاری و اعتیاد
- **سرپرست گروه مؤلفان:** دکتر حمیدرضا خانکه
- **مؤلفان:** دکتر حمیدرضا خانکه، دکتر مسعود فلاحی خشکناب، دکتر کیان نوروزی تبریزی، مریم رنجبر، محمد حسن فرهادی، ابوالفضل ره گوی
- **شابک :** ۱-۷۰-۲۸۶۹-۹۶۴-۹۷۸
- **ویراستار:** دکتر حمیدرضا خانکه
- **قیمت :** [redacted]
- **سال انتشار:** ۱۳۸۸
- **چاپ :** آرویج
- **ناشر:** دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی – رسانه تخصصی
- **نشانی :** تهران – اوین، بلوار دانشجو، خیابان کودکیار، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی- انتشارات دانشگاه تلفکس: ۲۲۱۸۰۰۸۱
- **تهران** – خیابان نوفل لوشاتو، نرسیده به تقاطع ولیعصر- خیابان رازی - پلاک ۱۰۰ واحد۲ - انتشارات رسانه تخصصی تلفن: ۶۶۷۳۷۱۳۳-۶۶۷۳۷۳۳۲

همه ی حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست

عنوان **صفحه**

پیشگفتار ۵

فصل اول ۷

مقدمه ۹

تاریخچه ۱۶

شیوع ۲۴

سبب شناسی ۳۲

نوروبیولوژی اعتیاد ۳۸

فصل دوم ۵۹

تعاریف ۶۱

انواع ۷۱

رویکردهای مبارزه با مواد مخدر ۹۷

پیشگیری ۱۰۴

آموزش ۱۲۷

فصل سوم ۱۵۱
بررسی و تشخیص ۱۵۳
درمان‌های دارویی ۱۶۸
درمان‌های غیر دارویی و پیشگیری از عود ۲۱۶
کاهش آسیب ۳۰۴
فرآیند پرستاری ۳۱۷

فصل چهارم ۳۵۵
گروه های خاص ۳۵۷
جنبه های قانونی و اخلاقی ۴۰۵

پیشگفتار

مشکلات رفتاری انسان‌ها همواره از پیچیدگی خاصی برخوردار بوده است که در ابعاد گسترده بر عملکرد خانواده، اجتماع و خود فرد تاثیرگذار می باشد. امروزه با اتکا به دانش ارزشمند موجود که میراث نسلهای گذشته و فعلی است و تیزبینی و دقت روش‌ها و ابزار علمی، معماهای بسیاری از جمله علل بروز بیماری ها، رمز و راز سلامت، طول عمر و .... به مسائلی قابل حل تغییر یافته است. از طرفی گسترش علوم روانشناختی که درک و فهم ما را از علل رفتار از این منظر شکل می دهد، ماهیت عالم درون انسان را آشکار می سازد. پدیده هایی مانند اضطراب، افسردگی، استرس،بیماری روانی، اعتیاد و ... دیگر ناشی از نفوذ ارواح شیطانی تلقی نمی شوند بلکه با بکارگیری شیوه های موثر درمانگری به اختلالاتی قابل پیشگیری و درمان تبدیل گردیده‌اند.

سوءمصرف مواد مخدر از جمله بارزترین آسیب های اجتماعی است که می تواند بنیان فرهنگی-اجتماعی یک کشور را سست نموده و پویایی های انسانی آن را به خطر بیاندازد و شناخت صحیح و دقیق از این مشکل می تواند راهکارهای موثر مقابله ای را فراهم آورد. بنابراین کتاب حاضر با در نظر گرفتن نیاز به هماهنگی اعضاء کادر درمانی بهداشتی به خصوص پرستاران در ساختار سیستم های درمانی و حمایتی در مقابله با مشکلات متعدد و پیچیده این گروه از مددجویان و توجه به نیاز جامعه در تامین منابع علمی و عملی، گردآوری شده و با استناد به آخرین یافته های تخصصی در کلیه زمینه های مرتبط با معضل اعتیاد و سوء مصرف مواد مخدر که مورد نیاز دانشجویان و کادر پرستاری و سایر کارکنان بهداشتی درمانی می باشند، به رشته تحریر درآمده است.

این اثر تقدیم به تمام پرستاران ارجمندی که به رغم کلیه محدودیت های موجود، با صرف عمر گرانمایه و دانش و بینش حرفه ای خود با صبر و شکیبایی وصف ناشدنی به ارائه خدمات تخصصی به مراجعین نیازمند خویش همت می گمارند.

ما همگی بر این باوریم که نجات یک انسان همانا نجات بشریت است.

حمیدرضا خانکه

سرپرست مولفان

فصل اول

- مقدمه
- تاریخچه
- شیوع
- سبب شناسی
- نوروبیولوژی اعتیاد

مقدمه

دکتر حمید رضا خانکه

مریم رنجبر

پدیده های اجتماعی که زاییده زندگی جمعی می باشند معمولاً سابقه ای کهن در بستر تاریخ ملت ها داشته و بعضی از آنها علاوه بر قدمت تاریخی، خود را بر پهنه جهانی گسترده اند و در طول عمر خویش به یاری فن آوری های نوین پیوسته در قالب کارکردهای جدید بازسازی و نوسازی شده اند. امروزه پدیده اجتماعی سوء مصرف و وابستگی به مواد (اعتیاد)، به صورت مشکل بزرگ، حاد و فراگیر و منبع نگرانی جوامع بوده و خساراتی که این معضل یا بلای خانمانسوز به جا می گذارد بسیار زیانبار است زیرا نیروی جوان جامعه را از چرخه تولید خارج می کند.

بنا به گزارش سازمان ملل متحد در سال ۱۹۹۹ بعد از سه بحران مهم آلودگی محیط زیست، افزایش فقر و شکاف طبقاتی و تولید و انباشت سلاح های هسته ای، مواد مخدر و اعتیاد ناشی از آن به عنوان چهارمین بحران پیش روی انسان مطرح گردیده است (آزادمنش،۱۳۸۴و محمدی و شیانی،۱۳۸۶). اعتیاد به مواد مخدر فرآیند سیستماتیک گسترده ای است که علاوه بر زیانهای جدی و خطرناک جسمی و لطمات بهداشتی و پزشکی (از قبیل ابتلا به بیماری های عفونی واگیردار همچون ایدز، هپاتیت و سل، مرگ و میر و ...) عوارض و خسارت های اجتماعی (مثلاً در قالب فعالیت های مجرمانه، از هم پاشیدگی خانواده) و اقتصادی ازقبیل افزایش جرم های مرتبط با مواد مخدر همچون جنایت و سرقت، فقر و تکدی گری و هدر رفتن سرمایه های کلان مادی کشورها را به دنبال داشته است (مددی و نوغانی،۱۳۸۴). آمارهای منتشره از سوی سازمان های بین المللی، به خصوص سازمان جهانی بهداشت، کمیته کنترل جهانی مواد مخدر و سازمان یونسکو حاکی از افزایش مصرف این مواد در سطح جهان است. تنها تفاوت موجود بین کشورها و رده های سنی مختلف در الگوی مصرفی آنها می باشد بر هیچکس پوشیده نیست که گسترش این روند تیشه بر ریشه بنیادهای اخلاقی، اقتصادی و اجتماعی یک جامعه می زند و آن را از درون دچار فساد می کند